

Rejestracja Kościoła i związku wyznaniowego

Autor tekstu: **Paweł Borecki**

Rejestracja Kościoła i związku wyznaniowego

Rejestracja związku wyznaniowego nie oznacza jego powstania. Związek wyznaniowy jest bytem społecznym (wspólnotą), istniejącym dzięki woli swoich wyznawców. Ustawa o gwarancjach sumienia i wyznania określa **związek wyznaniowy** jako **wspólnotę religijną, zakładaną w celu wyznawania i szerzenia wiary religijnej, posiadającą własny urząd, doktrynę i obrzędy kultowe** (por. art. 2 pkt. 1. ustawy z 17 maja 1989 r.). Nie zostanie zarejestrowane jako związek wyznaniowy zrzeszenie nie odpowiadające temu opisowi, zwłaszcza kultywujące doktrynę nie mającą charakteru religijnego. Urzędnicy Departamentu Wyznań MSWiA w posługują się praktyce przy ocenie religijnego charakteru wspólnoty starającej się o rejestrację pracą pt. „Zarys dziejów religii” pod red. Józefa Kellera. Rejestracja przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w rejestrze kościołów i związków wyznaniowych umożliwia uzyskanie osobowości prawnej, występowanie w obrocie w formie określonej przez sam związek wyznaniowy, przez jego prawo wewnętrzne, oraz uzyskanie pewnych szczególnych uprawnień np. celnych czy podatkowych. Wspólnota religijna może jednak uzyskać osobowość prawną i prowadzić działalność w innej formie, przewidzianej przez prawo np. jako stowarzyszenie, fundacja, spółka prawa handlowego posiadająca.

Wpis do rejestru kościołów i innych związków wyznaniowych następuje przez złożenie Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji — organowi rejestrowemu — **deklaracji o utworzeniu związku wyznaniowego** oraz **wniosku o wpis do rejestru**. W praktyce administracyjnej nie funkcjonują wzory, czy formularze tego rodzaju dokumentów. Wnioskodawcami może być co najmniej 100 obywateli polskich, posiadających pełną zdolność do czynności prawnych. Do wniosku wnioskodawcy załączają listę zawierającą swoje imiona i nazwiska, daty urodzenia, miejsca zamieszkania, numery i cechy dokumentów tożsamości (np. dowodu osobistego, paszportu, czy książeczki wojskowej) oraz składają notarialnie potwierdzone podpisy. Opłata za notarialne poświadczenie pojedynczego podpisu wynosi **24,40 zł**. Aby uprościć postępowanie wnioskodawcy powinni udzielić jednej lub kilku osobom pełnomocnictwa do reprezentowania siebie przed organem rejestrowym. Pełnomocnictwo winno mieć formę aktu notarialnego lub formę pisemną, z notarialnie poświadczonymi podpisami wszystkich wnioskodawców. W przeciwnym razie, zgodnie z najnowszym orzecznictwem Naczelnego Sądu Administracyjnego, pisma od/do organu rejestrowego będą musiały być kierowane odpowiednio do/od ogółu, czyli co najmniej 100 wnioskodawców, wymagane będzie od nich wszystkich udzielenie wyjaśnień, czy osobiste stawiennictwo przed organem rejestrowym. Aby uprościć postępowanie i zmniejszyć jego koszty warto w treści wniosku sformułować upoważnienie do reprezentacji wnioskodawców, zaopatrzone, tak jak cały wniosek, w notarialnie poświadczonych podpisach wnioskodawców. Wspomniana lista powinna zawierać na wstępie jednoznaczne określenie, np. "Lista osób deklarujących utworzenie [tu podać nazwę własną kościoła lub związku wyznaniowego], składających wniosek o wpis [podać w odpowiednim przypadku nazwę kościoła lub związku wyznaniowego] do rejestru kościołów i innych związków wyznaniowych." Jeżeli wnioskodawcy pragną działać przez przedstawicieli, wskazany jest dodatek do oznaczenia listy: "...oraz udzielających pełnomocnictwa do reprezentowania w postępowaniu rejestrowym [podać imię, nazwisko, cechy dokumentu tożsamości oraz adres zamieszkania osoby względnie osób reprezentujących wnioskodawców]". Ponieważ lista ponad stu założycieli oraz ich dane będą zajmować zapewne szereg stron, zatem na każdej stronie wskazane byłoby zamieszczenie odpowiedniego oznaczenia listy. Najlepszym rozwiązaniem byłoby umieszczenie podpisów notarialnie poświadczonych przy odpowiednich danych poszczególnych osób, ale praktyce Departamentu Wyznań MSWiA dopuszcza się możliwość notarialnego poświadczania podpisu(ów) jednej osoby lub grupy osób na osobnych kartkach. Każdy tego rodzaju dokument powinien jednak zawierać jednoznaczne określenie jakiej listy założycieli (wnioskodawców) dotyczy. Ustawa o gwarancjach wolności sumienia i wyznania nie wyklucza, aby ta sama osoba była założycielem kilku związków wyznaniowych.

Wniosek o wpisanie do rejestru powinien zawierać: **1)** wyżej scharakteryzowaną listę co najmniej 100 wnioskodawców, **2)** informację o dotychczasowych formach życia religijnego i

metodach działania związku wyznaniowego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, **3)** informację o podstawowych celach, źródłach i zasadach doktrynalnych oraz obrzędach religijnych, **4)** adres siedziby związku wyznaniowego, a także imiona i nazwiska, datę urodzenia, adres zamieszkania, numer i cechy dokumentu tożsamości osób wchodzących do kierowniczych organów wykonawczych, **5)** statut. Wniosek nie musi mieć rozbudowanej treści, ponieważ poszczególne jego elementy, wymagane przez ustawę o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, mogą być sformułowane jako załączniki.

Przykładowy wzór wniosku

Statut powinien określać w szczególności: **1)** nazwę związku wyznaniowego **różną** od nazw innych organizacji (związków wyznaniowych wpisanych do rejestru albo działających na podstawie indywidualnych ustaw), **2)** teren działania i siedzibę władz (a nie ich dokładny adres), **3)** cele działalności oraz zasady i formy ich realizacji, **4)** organy związku wyznaniowego, sposób ich powoływania (np. z wyborów, z nominacji, w drodze kooptacji) i odwoływania oraz tryb podejmowania decyzji, **5)** źródła finansowania, **6)** tryb dokonywania zmian statutu, **7)** sposób reprezentowania związku wyznaniowego na zewnątrz oraz zaciągania zobowiązań majątkowych, **8)** sposób nabywania i utraty członkostwa oraz prawa i obowiązki członków (mogą być one zróżnicowane), **9)** sposób powoływania, odwoływania osób duchownych oraz kompetencje duchownych, o ile związek wyznaniowy przewiduje tworzenie takich stanowisk, **10)** sposób rozwiązania związku wyznaniowego i przeznaczenie pozostałego majątku.

· Jeżeli związek wyznaniowy przewiduje tworzenie jednostek organizacyjnych posiadających osobowość prawną (parafii, zborów, diecezji itp.), zakonów lub diakonatów, w statucie powinny być określone ich nazwy, teren działania, siedziby, zakres uprawnień oraz zasady tworzenia, znoszenia i przekształcania tych jednostek, a także ich organy, zakres kompetencji, tryb podejmowania decyzji, sposób reprezentowania na zewnątrz takich jednostek oraz zaciągania zobowiązań majątkowych.

· Jeżeli natomiast związek wyznaniowy przewiduje tworzenie jednostek organizacyjnych nie mających osobowości prawnej, to w statucie powinny być tylko określone nazwy zasady tworzenia, znoszenia i przekształcania tych jednostek.

· Jeżeli związek wyznaniowy stanowi część organizacji o zasięgu międzynarodowym, to w statucie powinny być określone zakres i formy wzajemnych stosunków, np. kwestia podległości organizacyjnej, czy doktrynalnej.

Przykładowy projekt statutu związku wyznaniowego

UWAGA! Postanowienia statutu kościoła/związku wyznaniowego nie mogą pozostawać w sprzeczności z przepisami ustaw chroniącymi bezpieczeństwo i porządek publiczny, zdrowie i moralność publiczną, władzę rodzicielską albo podstawowe prawa i wolności innych osób.

W trakcie postępowania w sprawie wpisu do rejestru organ rejestrowy może żądać od wnioskodawców wyjaśnienia treści wniosku w zakresie elementów treści, które wniosek winien posiadać. Może w szczególności domagać się wyjaśnienia treści doktryny religijnej. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji może także zwracać się do odpowiednich organów państwowych, np. do policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, o sprawdzenie prawdziwości danych zawartych we wniosku (np. faktu istnienia wnioskodawców, cech ich dokumentów tożsamości, informacji o dotychczasowych formach życia religijnego i metodach działania).

Jeżeli w treści wniosku organ rejestrowy stwierdzi braki lub uchybienia w zakresie tych elementów treści, które ustawa o gwarancjach sumienia i wyznania w art. 32 uznaje za konieczne, to wyznacza dwumiesięczny termin do ich usunięcia, a po bezskutecznym upływie tego terminu (t.j. nieusunięciu błędów lub uchybień w ocenie MSWiA) wydaje decyzję o odmowie wpisu do rejestru. Organ rejestrowy winien precyzyjnie wskazać o jakie braki lub uchybienia chodzi.

Decyzję o odmowie wpisu do rejestru MSWiA wydaje od razu, jeżeli wniosek (czyli np. statut, założenia doktrynalne) zawiera postanowienia, które są sprzeczne z przepisami ustaw (a nie aktów niższego rzędu np. rozporządzeń, zarządzeń) chroniącymi bezpieczeństwo i porządek publiczny, zdrowie, moralność publiczną, władzę rodzicielską albo podstawowe prawa i wolności innych osób. Decyzja o odmowie wpisu powinna w uzasadnieniu przywoływać konkretne postanowienia tego rodzaju ustaw, z którymi są sprzeczne określone postanowienia

wniosku. Decyzja o odmowie wpisu powinna być wydana w terminie 3 miesięcy od daty wszczęcia postępowania o wpis do rejestru, czyli od dnia złożenia MSWiA deklaracji o utworzeniu związku wyznaniowego i wniosku o wpis do rejestru. Warto zatem składając odpowiednie dokumenty uzyskać na piśmie potwierdzenie ich wpłynięcia do MSWiA.

UWAGA! W przypadku decyzji o odmowie wpisu wnioskodawcy w ciągu 14 dni od jej doręczenia mogą zwrócić się do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji o ponowne rozpatrzenie sprawy. Wniosek taki nie wymaga szczegółowego uzasadnienia. Wystarczy, jeżeli wynika z niego, że strona jest niezadowolona z wydanej decyzji. W razie utrzymania w mocy decyzji o odmowie wpisu wnioskodawca może wnieść w terminie 30 dni od doręczenia rozstrzygnięcia skargę do wojewódzkiego sądu administracyjnego w Warszawie. Skargę wnosi się za pośrednictwem organu rejestrowego. Do dnia rozpoczęcia rozprawy Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji może uznać skargę za zasadną i uchylić decyzję odmowną. Na zasadach określonych w ustawie z 30 sierpnia 2002 r. o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. Nr 153, poz. 1270) od postanowienia kończącego postępowanie lub od wyroku wojewódzkiego sądu administracyjnego można wnieść skargę kasacyjną do Naczelnego Sądu Administracyjnego, w terminie 30 dni od doręczenia stronie odpisu orzeczenia.

Jeżeli nie zachodzą wymienione wyżej okoliczności uzasadniające odmowę wpisu do rejestru, to MSWiA ma obowiązek wydać decyzję o wpisie w terminie 3 miesięcy od złożenia deklaracji o utworzeniu związku wyznaniowego. W razie bezskutecznego upływu tego terminu, po bezskutecznym złożeniu zażalenia na niezłatwienie sprawy w terminie, można próbować wnieść skargę do sądu administracyjnego na bezczynność administracji.

Zmiany statutu związku wyznaniowego dokonuje się w trybie obowiązującym przy jego rejestrowaniu. Decyzję o zmianie statutu podejmuje(a) organ(y) przewidziane w tym akcie. Statut musi zawierać postanowienia dotyczące jego zmiany. Najczęściej do zmiany statutu są upoważnione naczelne kolegialne organy stanowiące związku wyznaniowego. Następnie z wnioskiem w sprawie jej zarejestrowania występuje do MSWiA organ upoważniony do tego w statucie, a w razie braku jego określenia — kierowniczy organ związku wyznaniowego, przewidziany do jego reprezentacji. Organ rejestrowy bada, czy zmiany statutu zostały wprowadzone zgodnie z dotychczasowym brzmieniem tego aktu, czy są zgodne z przepisami prawa wskazanymi w ustawie o gwarancjach wolności sumienia i wyznania. Do wniosku w sprawie zarejestrowania zmiany statutu należy zatem załączyć dokumenty potwierdzające, że zmiana została dokonana zgodnie z obowiązującym prawem wewnętrznym, czyli np. protokół z walnego zebrania członków danego związku wyznaniowego. Nowe, zmienione normy statutu obowiązują i mogą być stosowane dopiero po zarejestrowaniu zmiany przez MSWiA.

Z chwilą wpisu do rejestru, tzn. z dniem wydania decyzji MSWiA o wpisie, związek wyznaniowy oraz przewidziane przez statut jego jednostki organizacyjne, względnie zakony i diakonaty uzyskują osobowość prawną. Od tej chwili związek wyznaniowy jako taki korzysta ze wszystkich uprawnień i podlega obowiązkom określonym w ustawach. Datą wpisu do rejestru jest data widniejąca na piśmie z decyzją Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, dwukrotnie wymieniana w dokumencie — na wstępie tj. w nagłówku oraz w treści pisma.

Rejestr kościołów i związków wyznaniowych jest jawny. Każdy ma prawo w godzinach urzędowych przeglądać rejestr, księgi rejestrowe dla poszczególnych jego działów oraz akta rejestrowe poszczególnych związków wyznaniowych i organizacji międzykościelnych. Organy związku wyznaniowego, określone w ksiedze rejestrowej, oraz inne osoby mające w tym interes prawny (np. banki, w których związek wyznaniowy zamierza otworzyć rachunek lub zaciągnąć kredyt, strona umowy kupna-sprzedaży nieruchomości) mogą żądać wydania urzędowo poświadczonych odpisów i wyciągów z rejestru.

Powyższe uwagi mają odpowiednie zastosowanie do **krajowych organizacji międzykościelnych**, jeżeli mają one mieć osobowość prawną. Do utworzenia takiej organizacji jest wymagana deklaracja podpisana przez władze co najmniej dwóch działających w Polsce kościołów i innych związków wyznaniowych.

Wybrane, szczegółowe uprawnienia zarejestrowanych związków wyznaniowych: Rejestracja związku wyznaniowego gwarantuje zwłaszcza oparcie stosunków z państwem na zasadach określonych w Konstytucji oraz w ustawie o gwarancjach wolności sumienia i wyznania. W szczególności zarejestrowany związek wyznaniowy: **1)** posiada osobowość prawną, czyli w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność może on nabywać prawa, w szczególności prawa majątkowe, oraz zaciągać zobowiązania, **2)** ma zdolność

sądową (może być stroną w procesie) oraz zdolność procesową (może dokonywać czynności procesowych), **3**) ma prawo nauczania religii w szkole, **4**) może wystąpić do Rady Ministrów o zawarcie umowy stanowiącej podstawę uchwalenia ustawy określającej stosunki między państwem a danym związkiem wyznaniowym, **5**) może wystąpić do Trybunału Konstytucyjnego ze skargami konstytucyjnymi oraz wnioskami o zbadanie zgodności ustaw i umów międzynarodowych z Konstytucją, zgodności ustaw z ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi, których ratyfikacja wymaga uprzedniej zgody wyrażonej w ustawie, zgodności przepisów prawa wydawanych przez centralne organy państwowe z Konstytucją ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi i ustawami; wniosek może jednak dotyczyć tylko aktów normatywnych dotyczących spraw objętych zakresem działania związku wyznaniowego, **6**) osoby prawne związków wyznaniowych są zwolnione od opodatkowania z tytułu przychodów ze swej statutowej działalności niegospodarczej (tace, ofiary) i w tym zakresie nie mają obowiązku prowadzenia dokumentacji podatkowej, **7**) zwolnione od podatku dochodowego są także dochody z działalności gospodarczej osób prawnych związków wyznaniowych oraz spółek, których udziałowcami są wyłącznie te osoby, w części w jakiej zostały przeznaczone w roku podatkowym lub w roku następnym na cele kultowe, kulturalne, naukowe, oświatowo — wychowawcze, działalność charytatywno-opiekuńczą, punkty katechetyczne, konserwację zabytków oraz na inwestycje sakralne i inwestycje kościelne, których przedmiotem są punkty katechetyczne i zakłady charytatywno-opiekuńcze, jak również ich remonty, sumy te powinny być podane w zeznaniach podatkowych, **8**) osoby prawne związków wyznaniowych są zwolnione od podatku od nieruchomości lub ich części, stanowiących własność tych osób lub używanych przez nie na podstawie innego tytułu prawnego (np. najmu, dzierżawy) na cele niemieszkalne (kultowe, oświatowo-wychowawcze, charytatywne itp.), z wyjątkiem części zajmowanej na wykonywanie działalności gospodarczej, **9**) wolne od opłat celnych są przesyłane z zagranicy dla osób prawnych związków wyznaniowych dary przeznaczone na cele kultowe, charytatywno-opiekuńcze, i oświatowo-wychowawcze, z wyjątkiem wyrobów akcyzowych (np. alkohol, papierosy, paliwa) oraz samochodów osobowych, a także maszyny, urządzenia, materiały poligraficzne i papier, **10**) duchowni zarejestrowanych związków wyznaniowych mogą korzystać na szczególnych zasadach z ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego, **11**) Kodeks karny penalizuje złośliwe przeszkadzanie publicznemu wykonywaniu aktu religijnego związku wyznaniowego o uregulowanej sytuacji prawnej (w szczególności - zarejestrowanego), **12**) nabywanie i zbywanie rzeczy i praw majątkowych przez wyznaniowe osoby prawne w drodze czynności prawnych oraz spadkobrania, zapisu czy zasiedzenia jest zwolnione od podatków od spadków i darowizn oraz opłaty skarbowej, jeżeli ich przedmiotem są: rzeczy i prawa nieprzeznaczone do działalności gospodarczej, a także sprowadzane z zagranicy maszyny, urządzenia i materiały poligraficzne oraz papier; nabywanie rzeczy i praw majątkowych wolne jest od opłat sądowych i notarialnych, z wyjątkiem opłat kancelaryjnych, **13**) darowizny na kościelna działalność charytatywno-opiekuńczą są wyłączone z podstawy opodatkowania darczyńcy podatkiem dochodowym, jeżeli wyznaniowa osoba prawna przedstawi darczyńcy pokwitowanie odbioru oraz w okresie 2 lat od dnia przekazania darowizny sprawozdanie z przeznaczenia jej na tę działalność [*proponuję zamieścić wzór umowy darowizny*], **14**) zgromadzenia odbywane w ramach działalności zarejestrowanych związków wyznaniowych nie podlegają rygorom i ograniczeniom przewidzianym w ustawie z 5 lipca 1990 r. o zgromadzeniach (Dz.U. Nr 51, poz. 297, z późn. zm.), **15**) nie stosuje się ustawy z 15 marca 1933 r. o zbiórkach publicznych do zbierania ofiar na cele religijne, działalność charytatywno-opiekuńczą związków wyznaniowych, a także naukową, oświatową i wychowawczą oraz utrzymanie duchownych i członków zakonów, jeżeli odbywają się w obrębie terenów kościelnych, kaplic oraz w miejscach i okolicznościach zwyczajowo przyjętych w danej okolicy i w sposób tradycyjnie ustalony (np. tzw. kolęda), **16**) działalność osób prawnych związków wyznaniowych, służąca celom humanitarnym, charytatywno-opiekuńczym, naukowym i oświatowo-wychowawczym, jest zrównana pod względem prawnym z działalnością służącą analogicznym celom, prowadzoną przez instytucje państwowe, **17**) osoby fizyczne przy określeniu wysokości podatku dochodowego mogą odliczyć od dochodu darowizny na cele kultu religijnego do wysokości nieprzekraczającej 350 zł. tego dochodu, ograniczenie to nie dotyczy kościołów i związków wyznaniowych posiadających indywidualne ustawy, **18**) tworzone przez związki wyznaniowe w zakresie wypełniania funkcji religijnych organizacje, mające na celu działalność na rzecz formacji religijnej, kultu publicznego oraz przeciwdziałania patologiom społecznym i ich skutkom, o ile nie mają osobowości prawnej, nie podlegają Prawu o stowarzyszeniach; przepisy ustawy o zgromadzeniach stosuje się do nich jedynie w zakresie

dotyczącym zebrań na drogach i placach publicznych oraz w pomieszczeniach użyteczności publicznej, **19**) pomimo, że nie są organizacjami pozarządowymi, to zgodnie z ustawą z 24 kwietnia 2003 r, o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz.U. Nr 96, poz. 873) mogą prowadzić działalność pożytku publicznego osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów ustaw o stosunku państwa do poszczególnych kościołów i związków wyznaniowych oraz ustawy o gwarancjach sumienia i wyznania, pod warunkiem że ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego, **20**) mogą uzyskać wsparcie ze środków Funduszu Kościelnego w zakresie i na zasadach określonych w ustawie z 20 marca 1950 r. o przejęciu przez Państwo dóbr martwej ręki, poręczeniu proboszczom posiadania gospodarstw rolnych i utworzeniu Funduszu Kościelnego (Dz.U. Nr 9, poz. 87 z późn. zm.), w rozporządzeniu Rady Ministrów z 23 sierpnia 1990 r. w sprawie rozszerzenia celów Funduszu Kościelnego (Dz.U. Nr 61, poz. 354) oraz w uchwale nr 148 Rady Ministrów z 7 listopada 1991 r. w sprawie statutu Funduszu Kościelnego (M.P. Nr 39, poz. 279).

Obowiązki zarejestrowanych związków wyznaniowych: Zasadniczym obowiązkiem każdego związku wyznaniowego jest przestrzeganie w jego działalności przepisów ogólnie obowiązujących ustaw, chroniących bezpieczeństwo publiczne, porządek, zdrowie lub moralność publiczną, władzę rodzicielską albo podstawowe prawa i wolności innych osób. Ponadto zarejestrowany związek wyznaniowy ma głównie obowiązki o charakterze informacyjnym względem państwowej administracji wyznaniowej; winien: **1**) zgłosić organowi rejestrowemu wszystkie zmiany statutu, **2**) na żądanie MSWiA dokonać aktualizacji danych warunkujących wpis do rejestru, określonych w art. 32 ust. 1 pkt. 2-5 ustawy o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, **3**) zwłaszcza w ciągu trzech lat odpowiedzieć na żądanie organu rejestrowego i zaktualizować wpis do rejestru w zakresie dotyczącym adresu związku wyznaniowego, imion, nazwisk, dat urodzenia, adresów zamieszkania, numerów i cech dokumentów tożsamości osób wchodzących do kierowniczych organów wykonawczych związku, **4**) jeżeli odrębna ustawa lub umowa międzynarodowa nie stanowi inaczej władze związku wyznaniowego powiadamiają: **a**) właściwy organ administracji państwowej o utworzeniu, zmianie nazwy, siedziby, granic lub połączeniu, podziale i zniesieniu diecezji (okręgów i porównywalnych jednostek organizacyjnych) oraz parafii (zborów, gmin i porównywalnych jednostek organizacyjnych), **b**) w terminie 30 dni właściwy organ administracji rządowej o zmianie siedziby oraz o objęciu i odwołaniu osób wchodzących do kierowniczych organów wykonawczych, podając ich imiona i nazwiska, obywatelstwo i miejsce zamieszkania; zasady te stosuje się odpowiednio do parafii i diecezji oraz do jednostek organizacyjnych porównywalnych wobec nich. **5**) jeżeli odrębna ustawa lub umowa międzynarodowa nie stanowi inaczej, władze związku wyznaniowego mają obowiązek upewnić się przed objęciem przez cudzoziemca stanowiska w kierowniczych organach wykonawczych związku lub w jego jednostkach organizacyjnych wyżej wymienionych, czy Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji nie wyraża wobec tego zastrzeżeń. Niezgłoszenie zastrzeżeń w terminie 60 dni uważa się za wyrażenie zgody.

UWAGA! W sprawach, o których mowa w pkt. 4 i 5 właściwym organem administracji rządowej jest: **a**) Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji — odnośnie do jednostek organizacyjnych związków wyznaniowych o zasięgu ogólnopolskim oraz przekraczających swoimi granicami obszar jednego województwa, a także do stanowisk w tych jednostkach, **b**) wojewoda — w pozostałych sprawach.

Związek wyznaniowy podlega wykreśleniu z rejestru na podstawie decyzji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, jeżeli:

- jego sytuacja prawna została uregulowana w odrębnej ustawie (o stosunku państwa do danego związku wyznaniowego),
- zawiadomił on organ rejestrowy o zaprzestaniu swej działalności,
- utracił cechy warunkujące uzyskanie wpisu do rejestru (np. osoby wnioskodawców okazały się fikcyjne); dotyczy to w szczególności związku wyznaniowego, który w ciągu trzech lat nie odpowiedział na żądanie organu rejestrowego i nie zaktualizował wpisów do rejestru w zakresie dotyczącym: adresu siedziby związku wyznaniowego, imion i nazwisk, dat urodzenia, cech i numerów dokumentów tożsamości osób wchodzących do kierowniczych organów wykonawczych,
- zostało stwierdzone prawomocnym wyrokiem sądu, że działalność związku wyznaniowego rażąco narusza prawo lub postanowienia statutu.

Tzw. delegalizacja związku wyznaniowego następuje w wyniku wystąpienia Ministra Racjonalista.pl

Spraw Wewnętrznych i Administracji lub prokuratora do sądu okręgowego o stwierdzenie niezgodności jego działania ze statutem lub z przepisami ogólnie obowiązujących ustaw chroniących bezpieczeństwo publiczne, porządek, zdrowie lub moralność publiczną, władzę rodzicielską albo podstawowe prawa i wolności innych osób. Dopiero wówczas, gdy sąd PRAWOMOCNYM wyrokiem stwierdzi, że działalność związku wyznaniowego RAŻĄCO, czyli w sposób zasadniczy, nie budzący wątpliwości, narusza prawo lub postanowienia statutu, to Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji wykreśla związek z rejestru. Delegalizacja nie następuje zatem z mocy prawa, wykreślenie z rejestru ma miejsce dopiero po uprawomocnieniu się orzeczenia sądu powszechnego, czyli po wyczerpaniu środków zaskarżenia w postępowaniu sądowym. Prawo nie określa jednak, jaki prokurator jest właściwy do wystąpienia od sądu okręgowego, jaki sąd jest kompetentny orzec o niezgodności z prawem lub statutem działalności związku wyznaniowego (wydaje się, że powinien być to sąd właściwy dla miejsca siedziby związku), w oparciu o jaką procedurę (karną, cywilną czy administracyjną), wreszcie jakie środki odwoławcze przysługują od orzeczenia sądu.

Wykreślenie z rejestru następuje w drodze decyzji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Można zatem, po uprzednim, dokonanym w ciągu 14 dni od doręczenia decyzji, bezskutecznym wystąpieniu z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy, wnieść skargę do wojewódzkiego sądu administracyjnego w terminie 30 dni od doręczenia rozstrzygnięcia. Wniesienie skargi co do zasady nie wstrzymuje wykonania decyzji o wykreśleniu. Ale w razie wniesienia skargi Minister, który wydał decyzję może wstrzymać, z urzędu lub na wniosek skarżącego, jej wykonanie, chyba że zachodzą przesłanki od których w postępowaniu administracyjnym uzależnione jest nadanie decyzji lub postanowieniu rygoru natychmiastowej wykonalności albo gdy ustawa szczególna wyłącza wstrzymanie ich wykonania. Po przekazaniu sądowi administracyjnemu skargi, może on na wniosek skarżącego wydać postanowienie o wstrzymaniu wykonania w całości lub w części kwestionowanej decyzji, jeżeli zachodzi niebezpieczeństwo wyrządzenia znacznej szkody lub spowodowania trudnych do odwrócenia skutków, chyba że ustawa szczególna wyłącza wstrzymanie wykonania.

Sposób rozwiązania związku wyznaniowego i przeznaczenie pozostałego po nim majątku powinien określać statut. Problematykę postępowania likwidacyjnego w razie rozwiązania związku wyznaniowego ustawa o gwarancjach wolności sumienia i wyznania reguluje fragmentarycznie. W przypadku decyzji o wykreśleniu z rejestru na podstawie zawiadomienia organu rejestrowego o zaprzestaniu działalności przez związek wyznaniowy Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji wyznacza likwidatora stosując odpowiednio przepisy Prawa o stowarzyszeniach. Art. 36 Prawa o stowarzyszeniach przewiduje, że likwidatorami stowarzyszenia są członkowie jego zarządu, jeżeli statut, względnie, z braku postanowień statutu, uchwał ostatniego walnego zebrania członków (delegatów) nie stanowi inaczej. W razie rozwiązania stowarzyszenia przez sąd, zarządza on jego likwidację, wyznaczając likwidatora. Na decyzję MSWiA o wyznaczeniu likwidatora przysługuje skarga do wojewódzkiego sądu administracyjnego, po wcześniejszym bezskutecznym złożeniu wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy. Jeżeli statut związku wyznaniowego nie stanowi inaczej, to majątek pozostały po zakończeniu postępowania likwidacyjnego może być na podstawie decyzji MSWiA przeznaczony wyłącznie na cele charytatywno-opiekuńcze. Na decyzję Ministra w tej sprawie przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy, a następnie ewentualnie skarga do wojewódzkiego sądu administracyjnego.

[Przykładowy wzór skargi do wojewódzkiego sądu administracyjnego](#)

Zobacz także te strony:

[Rejestracja ruchów religijnych](#)

Paweł Borecki

Doktor, asystent w Katedrze Prawa Wyznaniowego Uniwersytetu Warszawskiego. Specjalność naukowa: prawo wyznaniowe. Autor artykułów i książek z zakresu prawa wyznaniowego.

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 01-09-2002 Ostatnia zmiana: 04-02-2004)

Oryginał. (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,2683>)

Contents Copyright © 2000-2008 by Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę podkatalogów, skrypty JavaScript oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl